

Tomáš Gríger – fotograf príbehov

Chcel by žiť, tvoriť, ísť za svojím snom... bez ohľadu na následky a vedľajšie účinky

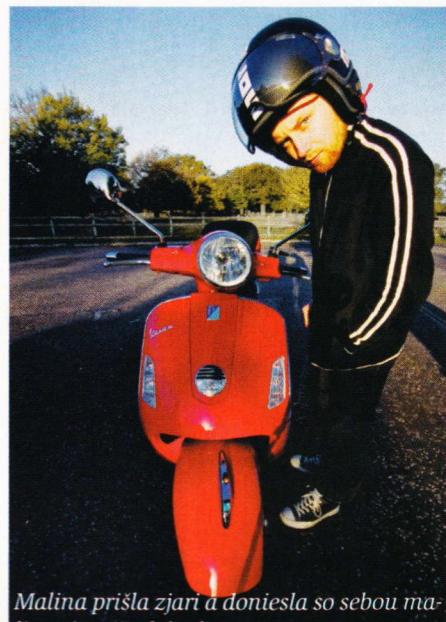
Tomáš Gríger... zapamäťajte si toto meno. Budete ho vídať pod fotografiami, ktoré vás zavedú na miesta, ktoré možno aj dôverne poznáte. Na jeho fotke však nadobúdajú iný, nový rozmer. Povedala by som, rozmer čistoty. Čistoty pohľadu, priestoru, farieb... obsahu aj výpovede. Je v nich zmysel pre krásu aj pre fakty, je v nich príbeh. Symbolizujú slobodu v rôznych podobách...

Tomáš rád fotografuje svet z výšky a rád sa pozerá na nebo, cestuje za oblakmi, hľadá koniec sveta, privstane si kvôli lietadlám. Zachytil napríklad pristávanie pravidelnej linky zo Singapuru na London Heathrow o 5.50 hodine ráno. Je to zatiaľ jediný komerčný let Airbusu A380 do Európy a jediná šanca vidieť ho. Vzácna fotka (nielen) pre neho... Pozeral do krátera sopky, nafotil množstvo oblakov rôznych tvarov a výrazov. Nafotil búrku, nočný Paríž, puffinov, koniec sveta a veľa neopakovateľných okamihov v živote ľudí, zvierat, domov, ulíc, prírody... aj v tom svojom. Má priateľku Malinu, na ktorú nedá dopustiť, pomáha mu uniknúť zo všednej reality na

miesta, kde má pocit slobody, keby to hneď aj malo byť uprostred rušného veľkomesta. Také miesta sa dajú nájsť všade, treba len hľadať. A mať pre také miesta cit. A potom je tu ešte jedna mladá rokerka Jess... a Laura.

To všetko, čo sme spomenuli, a ešte viac, stihol Tomáš za posledné dva, tri roky. Všetko, a ešte viac, má však ešte len pred sebou. Má 27 rokov, narodil sa v Handlovej, vyštudoval strategický manažment, rád cestuje... a pravdepodobne sa narodil s fotoaparátom v ruke. Len o tom ešte nieviede. Alebo žeby áno?

„Ten malý má hlavu, ten vám v Handlovej neostane, pôjde do mesta,“ povedala raz jeho teta rodičom, keď sa snažili predvídať,

Malina prišla zjari a doniesla so sebou malinový pocit slobody.

čo z neho vyrastie. Zdalo sa mu úžasné, že raz bude žiť v meste... V Prievidzi a možno aj v Banskej Bystrici. Vozíť sa trolejbusom

Farby noci nad Parížom.

Faerské ostrovy. Puffin s úlovkom šiestich ryb... Vďaka tejto fotke Tomáš spoznal veľa skvelých ľudí. Je jeho najobľúbenejšia.

a harmonikovým autobusom... Ale to ešte nevedel, že sú aj iné mestá, iné krajiny, že jeho svet nikdy nebude mať hranicu v Bergu. „Pre mňa bolo to naše mestečko celý veľký svet. Nikdy sme necestovali. Napríklad v Bratislave som bol prvýkrát ako osemnásťročný,“ hovorí Tomáš.

No a odrazu si sa ocitol vo veľkom meste. V Londýne. Čo si si vtedy pomyslel, čo si objavil?

Objavil som slobodu a nezávislosť. Zistil som, že sa viem o seba postarať, začať od nuly, a že tie najlepšie rozhodnutia, týkajúce sa môjho života, robím poväčšine ja a nie iní ľudia. Dalo by sa povedať, že som tam našiel vlastné sebavedomie.

Aká bola twoja angličtina a aká je teraz?

Na jazyky nemám talent, ale angličtinu sa mi podarilo na poslednú chvíľu pochytiť z rozprávok na Cartoon Network. Na vysokej škole som bol nútenej sa veľa učiť z anglických kníh, takže v Anglicku to už boli len drobné nedorozumenia. Teraz som sice viacmenej bilingválny, ale aj tak závidím dnešným deťom, ktorí sa učia anglicky už od škôlky. Budú to mať oveľa ľahšie.

Do Anglicka si odišiel za prácou...

No, spociatku som šiel do Anglicka len na brigádu cez letné prázdniny, ale podarilo sa mi tam nájsť niekoľko miest na odbornú prax a tak som posledné roky „výšky“ krúžil medzi Londýnom a Bratislavou, až som sa nakoniec presídlil do Londýna natrvalo. Bývam teda v Londýne a pracujem teraz v marketingu technológií ako analytický a plánovač, Data Analyst/Planner. (Toto však už nie je pravda, čítajte ďalej... pozn. red.)

Padlo to na mňa, ako som si hodil do tašky svoju zubnú kefkú, pas a Rubikovu koc-

ku... ved' už nie za dlho sa takto zbalím naposledy. Odovzdám domácej kľúče, rozlúčim sa a odídem zo svojej Charter Road... a to, čo mi dnes priprádza ako bežný deň, bude odrazu len spomienkou..., napísal do svojho blogu v júni tohto roku. A v septembri už píše: *No a tak to teda bolo. Roky som sedel v kancelárii plánoval. Analyzoval. Segmenoval. Počítal. Zaznamenával. Prezentoval. A profesionálne plánoval. Išlo mi to, ale... Pri každej príležitosti som z tohto sveta unikal. Postavil si vlastný svet, vypestoval náviné vysnené druhé ja. Také, ktoré cestovalo, fotilo, písalo, spoznávalo... a ono odrazu ožilo... A tak som sa rozhodol, že viac nebudem pozerať na svet s nosom nalepeným na mrežiach kancelárskej krabice...*

Robiš krásne fotky, sú geniálne čisté, obsahom, výpovedou aj na pohľad. Tvoje komentáre k nim sú zaujímavé a originálne. Tiež staviaš železnici... Po kom si zdedil umelecký talent?

Každé dieťa sa narodí umelcom, ale súčasný systém školstva a spoločnosti celkovo ho v ňom postupne zabíjajú. Ale asi krivdím súčasnosti, lebo toto už predsa tvrdil aj Picasso... Ja som vždy tak trochu rebeloval proti systému a tradičným hodnotám, tak sa mi asi podarilo trošku detskej kreatívnosti si zachovať.

A po kom si zdedil túžbu po cestovaní, spoznávaní sveta?

Tak to je veľká záhada. Moji rodičia sú praví záhradkári, pre ktorých je akákoľvek cesta len neželaným opusteným sladkého domova. Pre mňa je to naopak napĺňanie túžby po slobode a po poznávaní, aj keď domov sa vždy rád vraciám.

Prešiel si s fotoaparátom už mnohé zaujímavé miesta, napríklad aj Faerské ostrovy, ostrov Mykines... Čo ľa tam zlákal?

Jedna dánka koruna z Faerov, taká tá s dierou uprostred. Dostal som ju v Dánsku v jednej krème od istého bradatého faerského námorníka. Ovtedy som mal tú krajinu stále na mysli a tak, keď som chcel na chvíľu uniknúť z chaosu veľkomesta, bolo to prvé miesto, čo mi napadlo. Mykines je najodľahlejší ostrov, má len okolo desať obyvateľov. Je veľa miest, ktoré sa dajú považovať za koniec sveta, ale tento ostrov je u mňa jedno z tých naj...

Faerské ostrovy (august 2008): Mal som obdobie, keď som často túžil utiecť až na koniec sveta. Keď sa môj život, zúfalo obklúčený petržalským panelom, zasekol na jednom neznesiteľne nudnom dni, ktorý sa opakoval stále dokola. Práca, najesť sa a spať. Bol som čerstvo po škole a moje životné ideály sa každodenne rúcali na tvrdej realite prázdnych dní. Skončil som uviaznutý vo svete kolegov, finančných výkazov, investícii a analýz. S veľkou perspektívou pracovných úspechov a bez perspektívy splnenia svojich snov. A tak som to ukončil. Temné časy bratislavské zahodil do nepodarennej minulosti a vybral sa nájsť svoju stratenú slobodu. Chcel som dôjsť až na koniec sveta... a tak som šiel...

Uvítanie slnkom v krajinе jedného z najkrutejších počasí som veru nečakal. Chumáče mliečnej hmly len jemne zahaľovali krajinu v diaľke. V noci sa nezomelo, namiesto toho mliečna vlna hrozila, že ma zavalí, ale nezavalila, tak som ráno vylie- ►►

►► zol za ňou až do oblakov a v diaľke uvidel svoj cieľ - ostrov na konci sveta, Mykines. Podo mnou ležala posledná dedinka, po stáročia úplne odrezaná od zvyšku sveta. Dnes k nej vedie dlhý tunel a celkom nová asfaltka. Napriek peknému počasiu kapitán dlho vähal s plavbou k ostrovu, no po odlive sa rozhadol to aspoň skúsiť. Po dvoch hodinách plavby sme dosiahli brehy, oboplávali sme ostrov z juhu a šťastivo pristáli v dedinke Mykines s populáciou desať obyvateľov. Dokonalý pokoj, naozajstný koniec sveta. Všadeprítomné pomníky stratených námorníkov opodstatňovali strach kapitána, bol som teda rád, že som už na súši a vybral som sa pozdraviť domáčich obyvateľov. Vládnu tu dva druhy života, ovce a morskí vtáci, ktorým hovoria puffini (alka bielobradá). Sprevádzaný ubékanou spoločnosťou, som sa šiel prejsť na najzápadnejší cíp ostrova. Čoskoro som stratil z dohľadu aj posledné zvyšky civilizácie, preto mnou stála už len posledná skala, posledný maják, len prejsť chodníkom po útesoch, poslednou zelenou lúkou a... odrazu bol celý svet za mnou. Sadol som si k puffinom, a vychutnával ticho. Najprv ma pozorne sledovali, ale keď zistili, že ich nechcem zjesť, upokojili sa a začali sa predvádzať. Niektorí sa dokonca odvážili prísť si ma pozrieť zblízka, aj mi zaspievali, aj si podriemali, ukázali mi, ako si stavajú hniezda a vrhali sa strmhlav z útesu uloviť si olorvant. A veru sa im v šikovnosti žiadnen rybár nevyrovňa. Sledovať ich kolónie je príjemný oddych, sú veľmi pokojné, neškrikajú, na zemi sú roztomilo nešikovné, stúpajú si po vlastných labkách... aj ja som si chcel skúsiť lietanie, ale nič, musím ešte veľa trénovať. Po dvoch

dňoch na ostrove som stretol prvého človeka, varoval ma pred blížiacou sa búrkou. Vrátil som sa teda do civilizácie a navštívil hlavné mesto Tórshavn. Tíhal som sa po samotách, povozil som sa na trajekte medzi ostrovmi, aby som konečne pochopil, prečo je tu more nebezpečné. Búrky prichádzajú nečakane. Trvajú celé dni, často i týždne a nemajú zlútovanie. Rovnako rýchlo však vedia aj zmiznúť. Aby sme sa rovnako nečakane mohli stratiť v hmle. A keď lietadlo domov jeden deň meškalo, tak som si pomyslel, nevadí, mohlo aj dlhšie. Taká je sloboda, ktorú som hľadal na konci sveta...

Miesta, kde cestuješ, si vyberáš, alebo sa len tak túlaš svetom?

Vyberám si veľmi dôsledne, ale keď si raz vybriem, už sa len túlam. Väčšinou sa výhýbam miestam, kam smerujú davy turistov. Cez Google Earth, Wikitravel a podobných internetových pomocníkov si vyberám miesta, ktoré sa mi páčia a potom sa k nim snažím nejako dotúlať vlastnou cestou.

Čo najradšej vidíš v objektíve svojho fotoparátu? Nebo. Oblaky. Slnko. Noc, zvieratá, divočinu... ľudí?

Mne samotnému pri fotografii ani tak nejde o fotografiu samotnú, ale skôr o to dobrodružstvo skrývajúce sa za ňou. V objektíve teda vidím rád čokoľvek, k čomu ma dovedie zaujímavý príbeh. V súčasnosti sú v mojom objektíve najviac práve ľudia. Zanedlho to bude opäť príroda. Stále sa to mení a to ma baví. Nemám rád stereotyp.

Čo bolo na tvojej prvej fotke?

Fotografický krúžok v tretiaku na základnej, chladný september, čiernobiely film... na fotke bola panoráma Kremnic-

kých hôr z lúky, kam som chodil so psom.

Stalo sa ti niekedy, že si niečo od fotil a bolo to „waw“ prekvapenie aj pre teba?

(Smiech.) Väčšinou je to najprv waw a až potom sa to waw snažím od fotiť. Ale stane sa aj naopak. Keď som v Paríži fotil pouličného harmonikára, vbehl mi do záberu luxusné nahodená pani, ktorá strčila harmonikárovi do ruky dosť vysokú bankovku. A tak som celkom nečakane zachytil práve jeho radostne prekvapený výraz. Pozeral som na tú fotku s veľkým „waw“... to už viete, že bude dobrý deň na fotenie, keď to takto začína.

Máš svoje oblúbené fotky?

Každá fotka má svoj tajný príbeh, ktorý pozná len sám fotograf. Mám päť fotiek, ktoré mi visia na stene kvôli pekným príbehom, ale stále myslím, že tie najlepšie ma ešte len čakajú. Zatiaľ vyhľadávam portrét pufina, po našom to je myslím alka, so svojím úlovkom šiestich rýb v zobáku. Vďaka tej jedinej fotke som spoznal mnoho skvelých ľudí.

Cinque Terre (jún 2008): So všetkou hanbou a sklopenými ušami priznávam, že som o tomto mieste nikdy nepočul. Ale nakonieci si ma predsa len niekde večer pri víniku náslo. Skalnaté pobrežie, vysoké útesy, malebné vinice a pod nimi päť roztomilých dediniek, päť romantických svetov, Cinque Terre. Nemohol som odolať. Ale pozor, dnes nepôjdeme na prechádzku, ale na poriadnu túru talianskym pobrežím. Hned po príchode do prvej dedinky sa na mňa spoza hôr vyrútila búrka. Nechcelo sa mi sedieť v hosteli, našiel som si fajnú suchú jaskyňu na útese a sledoval som modro-oranžové neko-

nečno. Nakoniec vietor mraky rozohnal, a tak som sa mohol pobrať ďalej, zmoknutými chodníkmi.

Ozaj a koľko záberov si už urobil? Počítasť to?

Počítať to počíta. Ale to sa nedá len tak povedať. Keď fotím napríklad vtáky za letu, spravím cez šesť obrázkov za sekundu, za hodinu ich je tisíc. Z nich vyberiem päť. Keď fotím objekty, čo neodletia, architektúru, panorámy, tak naostro, aby bola každá fotka dobrá, tých mám nakoniec len zo dvadsať a tiež vyberiem päť. Tie prvotné čísla urobených záberov neznamenajú vlastne nič. Finálnych fotiek mám v portfóliu okolo dvadsaťsíc. (www.tomyfoto.com)

Ako cestujes? Cestovanie nie je lacná záľuba. Ani fotografovanie...

Myslím, že ešte nikdy ľudia nemali toľko možností lacno cestovať ako dnes, v dobe nízkonákladových spoločností, čo predávajú letenky, lístky na vlak aj autobus „za korunu“. Ľudia len nie sú zvyknutí to využívať, stále žijú v domnení, že za cestovanie sa musí draho platiť. Rovnako je to aj s fotografiou. Kvalita a schopnosti prístrojov idú raketovo hore a ceny dole. Je to dnes najprístupnejšia forma umenia pre všetkých. Už aj farbičky budú za chvíľu drahšie než malý fotoaparát.

Kde prespávaš? Napríklad na „konci sveta“ si bol dva dni. Kde si tam spal?

Cestujem nízkonákladovo. V mestách prespávam v hosteloch, vždy tam stretnem zaujímavých ľudí. Mimo miest v kempoch. Aj na koniec sveta som si vzal stan a spálal

sa domácich, kde si ho môžem rozložiť. Dali mi pekné miesto pri potoku s výhľadom na more.

Povedz niečo o svojej Maline...

Je to veľmi temperamentná talianska Vespa. Najlepší dopravný prostriedok na svete. Nie je rýchla, ale... cestovanie je o ceste a nie o tom, ako sa čo najrýchlejšie došať do cieľa. Byť vonku, cítiť krajinu a nebyť uzavretý kapotou auta. Ťažko sa vrátiť späť do reality, keď raz ochutnáte krajinu zo sedadla Vespy.

Malina: Možno tak trochu príliš červená pre tento svet. A možno aj vďaka nej bude farebnejší. Prišla s jarou a doniesla so sebou malinový pocit slobody. Opustené cesty, skoré rána a spánok pod holým nebom, platonické úniky z pazúrov veľkomesta.

A povedz niečo o malom blondatom stvorení s pekným hlasom, ktoré tak často spomínaš vo svojom blogu.

Jess je bezodný zdroj inšpirácie. Je to mladá rockerka v jednej undergroundovej londýnskej kapele. Šoféruje pravý starý londýnsky taxík, večne sa smeje, nič pre ňu nie je problém, je dokonale skazená mestom a absolútne nakazená životom. Mať v blízkosti niekoho ako ona vo mne potláča všetky pudy lenivosti a vytvára túžbu tvoriť, žiť, ísť za svojím snom bez ohľadu na následky a vedľajšie účinky. Je to živel, chcel by som raz byť schopný žiť ako ona.

Čo ešte robievaš vo voľnom čase? Si ty vobec spoločenský typ? Máš mačku?

Mačku snáď budem mať keď vyrastiem,

už mi kamarátka šľachtí takú, čo mi neutiečie, ale ja aj tak asi radšej psa. Spoločenský typ som, ale keď idem niekam so zámerom fotiť, tak musím byť sám. Voľný čas... to už je u mňa dlho vymretý dinosaurus. Keď sa raz za dva týždne naskytne hodinka, kedy nemusím alebo nechcem nič robiť, tak si pozriem prírodopisný dokument. Len cez internet! Televízor nemám už veľa rokov a vobec mi nechýba. Je mi ľuto ľudí, ktorí trávia každý večer lenivým konzumovaním televízneho programu. A ešte keď sa pritom sťažujú že „v tej telke dnes nič nedávajú“ ... uff.

Kam sa chystáš najbližšie?

Je možné že v zime zdupkám s Malinou na juh do teplých krajín, na taký vačší roadtrip. V marci ma čaká Nový Zéland.

Kde prežiješ tohtoročné Vianoce?

Vianoce vždy doma u rodičov, bez výnimky a kompromisov.

Máš nejakú konkrétnu predstavu o tom, ako sa jedného dňa zastavíš a... atď.

Mám o tom veľmi konkrétnu predstavu! Niekde v juhoamerických Andách stretnem stratené dievča, zaľúbime sa, kúpime si tri lamy, postavíme z kameňov búdu a budeme šťastní... No možno to nebude celkom tak, ale určite sa neusadím, kým mi neklepne po prstoch nejaká „ženská“! (Smiech.)

(Texty v rozhovore sú z Tomášovho blogu: <http://griger.blog.sme.sk>)

ANNA GUDZOVÁ

FOTO - TOMÁŠ GRÍGER

Partž. Čaro okamihu, ktorý sa už nikdy nemusí zopakovať...

